

Nr. 7.

An. XII
1888.Gherl'a
Aprilie
1.

FAMILIULU FAMETU

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

IV.

Michailu Weiss.

Maretiulu judetiu alu Brasiovului, jupânulu Michailu Weiss nu eră brasiovênu de nascere, ba nici nu eră de vitla curatû sasêsca. Se nascuse in anulu 1569 la Mediasiu din pariuti cu vedia si trecere. Tata-seu a fostu burgmesteru alu Mediasiuului desî se trageă din Boemi'a si anume din orasiulu Eger.

Se spune, că Michailu Weiss ar' fi fostu unu coșilu talentatu, dar' căm nestatornicu, iubitoriu de patianii, căm fantastu si increditu peste mesura. Nu-lu rabdă la Mediasiu. Luându lumea în capu, nimerî pe unu anume conte Ferdinandu de Hardek, comandantulu Satumarelui, care se folosi de sciintiele lui, aplicându-lu că secretariu privatu. Inse nici aici nu stete multu, că-ci dejă in anulu 1589 'lu vedemu la Prag'a in cancelari'a ungara. Imperatûlu Rudolf, care că unulu ce căută pètr'a intieptiloru, adeca recet'a cum se faca auru, avé multu de a face cu ômenii de carte, si i-i stimă, afecționă si pe Michailu alu nostru pentru sciintiele s'ale atātu de multu, încātu 'lu facû nobilu.

Aici la Prag'a facû cunoscentia cu unu sasu brasiovênu anume Andreas Kemeli fiulu judetiului. Andreas resēmtiă unu mare respectu dinaintea lui Michailu, ce'a-ce maguliă pe acest'a fôrte multu si-lu legă de acestu tēneru, dupa-cum nu se le-gase pâna acum cu nimeni inca.

Acēsta amicitia eră menita a inflaintiă asu-pr'a viitoriului junelui Weiss in unu modu decisivû.

Andreas intretiēneă cu soru-s'a Aguit'a o co-respondintia fôrte animata, si de ôre-ce Aguit'a, scriă nisce scrisori fôrte frumôse nu se poteă rabdă a le cetî numai sēgnaru, ci le dete si amicului seu Michailu. Acest'a gasî o mare placere intru cetirea scrisoriloru fetei, ba primise chiar' o slabiciune pentru jupâniti'a Aguit'a.

Nimicu mai romanticu, nimicu mai idealu decātu acēsta afectiune a junelui Weiss, cătra o tēnera fēta departata, necunoscuta, o afectiune isvorita si sustiēnuta prin afinitatea ideelor, dupa cum o aretău naivele scrisori ce le scriă jupâniti'a Aguit'a fratelui-seu.

N'am potutu gasî nici un'a din aceste mărîte epistole, pentru-că se reproducemu aici dreptu specimenu alu sentimentalitatiei de pe atunci.

Weiss, care dupa-cum scimu din fire eră iubitoriu de dēsa schimbare, se indemnă prea lesne a parasî postulu seu dela Prag'a si a insotî pe tēnerulu Kemeli, care se intorceă acasa. Fû primitu cu brațielo deschise din partea familiei judetiului, că-ci i-i facuse cunoscentia din scrisorile lui Andreas.

Acēsta primire încântă pe Weiss, iubirea Aguitei de care avû parte totu că si de afectiunarea celoru-lalti membri ai familiei, 'lu inalțiă in alu sieptelea ceriu. Fēt'a judetiului eră in ade-veru demna de iubitu, că-ci persôn'a ei tiēneă,

ce'a-ce promisese stilulu ei. Eră tēnora, neatiusa, frumūsica, ilusionata si seteōsa de cunoscinti'a vietiei. Prelānga aceste calitati ideale, imaginare, dēca ne este permisū a dice asiā, — mai aveā inca o calitate reala, cum amu dice pipaibila.

Eră fēta de judetiu.

Ast'a aveā se dica multu pentru unu tēnoru invetiatu, dar' veneticu in acelu orasiu.

Ast'a aveā se dica, scar'a spre culmea demnitatoru orasiului.

In adeveru ginerele judetiului Kendeli, Michailu Weiss intră in magistratulu orasiului Brasiovu si inaintă dia spitia in spitia, devenindu preste scurtu tēmpu ce'a-ce scimu, judetiulu orasiului.

Pre atunci judetii Brasiovalui erău domni mari, aprōpe suzerani, cā se nu dicemu suverani. Bateāu monete cu chipulu lorū, aveāu dreptulu a condamnā la mōrte si a gratiā

Weiss eră deci unu omu demnu de invidiatu, aveā de tōte cāte 'si pōte cere omulu: vigōre, vēdia, potere, amoru.

Ba nu! Amorul sburase, celu puçinu amorul iertatu, amorul legitimu, amorul cātra Agnit'a, care eră unu prototipu de fēta de Sasu; ēr' fetele de Sasu suntu fragede, entasiate, amorōse pāna la abnegatiune, inse numai pāna suntu tēnere, dar' dupa-ēe a imbetrānitū, — si imbetrānescu indata ce s'au maritatū, — pierdu ori-ēe po-nire si scēntiēre ideala, devinu femeī sarbede, care nu pōrta grige decātu numai si numai de menagiu si de copii, dar' resēntiēndu si ast'a a lorū ocupatiune cā o sarcina grea si nici-de-cum cā o chemare frumōsa si nobila a femeiei, care devinu deci nisece sociē interesate de lucruri meschine, intrebāndu pe sociulu lorū numai de bani, voindu se fia informate de tōte veniturile si cheltuelile s'ale, dar' neimpartiudu nici-odata grigile s'ale, cāndu treca preste orizonulu domeniului materialu.

Ast'feliu eră si Agnit'a. In scurtu tēmpu pierduse totu farmeculu tēneretielorū in ochii lui Weiss. *Adese-ori se intrebā elu, dēca acēsta femeia sarbeda este in adeveru totu un'a cu gingasi'a si insulfeti'a scriitōre a epistolelorū pe care le cetiā in Prag'a, tota-un'a cu gingasi'a fetitia, cu iubitōri'a mirēsa, si fiindu silitu se constate, cā in adeveru persōna romase un'a si ac'asi se incercā a-si esplicā acēsta schimbare extrema, fenomenala. Nu sciā cā este o dispositiune inascuta intregului nēmu din care odrashise dēns'a.*

Dēca in intimitatea casniciei Weiss nu avuso norocu, apoi in vietii'a publica eră cu atātu mai favorisatu de capriciōs'a sōrte. Cu cātu inaintă mai tare in versta, cu atātu mai multu progresā si in vōdia. Nu-i trebat decātu diece ani pentru a deveni din secretariu nesalarisatu, senatoru, care functiune o portā numai optu ani, cā-ci murindu-i socru-seu fu alesu judetiu alu Brasiovalui in loculu reposatului Kendeli.

Totu in anulu alegerei s'ale de judetiu, tier'a Ardelului primise unu nou vocvodu in persōna lui Gavriilu Bathori. Ast'a se intēm, lā in anulu 1610.

Brasiovenii dintru āntāiu recunoscera stapēntea acēsui Voda, ba Weiss primt chiar' a merge cā solu la Constantina Movila, fiulu lui Ieremia Movila, Domnulu Moldovei, cā se deslaca legaturile de prietina cu care pāna atunci fusera uniti Domni Ardelului si ai Moldovei.

Noulu judetiu jupāndu Weiss nu precogestase dia destulu urmarile acēstei solii, care nu fura numai neplacute, pentru persōna s'a, ci chiar' vatematōre intregēi tieri, dar' mai cu sēma orasiului seu Brasiovu. — cā-ci Movila legā indata aliantia cu dușmanulu parintelui seu, cu Domnulu Romāniei Radu Sierbanu Basarabu, in contr'a Brasiovenilorū.

O mica digresiune istorica va fi aici la loculu seu pentru a pune in curentu pe cetitoriu cu starea lucrurilor de prin tierile vecinate.

Pe tēmpulu lui Mihaiu Voda vitēzulu, domniā in Moldov'a Ieremia Movila.

Famili'a acēsui Domnu parasise Moldov'a de mai multu tēmpu si se asiediasē in Poloni'a. Cu fagaduintia cā va lucrā pentru incorporarea Moldovei la regatulu Polomei, cāscigā pe Polōni, cari 'lu ajutara se ajunga la domnia. De acē'a Poloni erāu cu totulu in contr'a flamarilorū lui Mihaiu si lucrāu din rasputeri pentru caderea lui. Cā-ci pe cāndu Stefanu Resvanu, Domnulu Moldovei, unitu cu Sigismundu Bathori alu Transilvaniei si Mihaiu, se luptāu impotriva Turcilorū, pe atunci Ieremia, ajutatu de generalulu polonu Zamoesky, cuprinse tronulu Moldovei. Cāndu intielese Resvanu Voda, de cele intēplate in tier'a s'a, poroi cu ōste la Sucōv'a, unde, batāndu-se cu Ieremia 'si pierdū domni'a si vietii'a la a. 1596. Apoi, cāndu Mihaiu cuprinse Ardelulu, Ieremia ajutatu de ōstea polona si bani dela Pōrta, navali in Munteni'a si puse Domnu pe fratele seu Simeonu Movila. Dar' Mihaiu se intorse din Transilvan'i'a, batū si isgoni pe Simeonu; dupa acē'a trecū in Moldov'a si isgoni pe Ieremia supunēndu ast'feliu si acēsta tierā corōnei s'ale. Inse dupa unu anu de dīle, Ieremia reocupā tronulu Moldovei, prin ajutorulu Polonilorū cu care se intradisē. Murindu Mihaiu reasiedia pe frate-seu Simeonu Movila erasi pe tronulu Munteniei, dar' Romāni preste puçinu 'lu isgonira si alesera Domnu pe Radu Sierbanu Basarabu. Radu Sierbanu eră unu barbatu intie-leptu si vitezu. Indata ce luā cārm'a statului, se sili din tōte poterile se imbunatatesca starea din launtrulu tierēi si se restabilesca pacea si liniseca, atātu de multu sdruncinata prin indelungatele resbōie. Elu intrā in buna intielegere cu Turci'a si Austri'a; dar' 'i fu cu nepotintia de a tiēne pacea cu vecinii sei din Moldov'a si Transilvan'i'a.

Sierbanu avū multe superari din partea lui Ieremia Movila, care voia se-lu scota din domnia si se puna in loc-u erasi pe frate-seu Simeonu, inse tōte incercarile lui romasera zadarnice. Ieremia vedidēdu cā nu pōte isbutt se unu cu Moise Secuialu, Domnulu Ardelului; dar' Sierbanu fiindu informatu de planulu lorū, aduā ōstea si mai înainte de a lasa pe dușmanu se calce hotarele

tierei, în anul 1603 trecu cu 10.000 soldați în Ardeal la ga Brașov, unde sîmbri cu totu lu oștea Secuului, desî eră ajutata de Turci și de Tătari. Moisi Secuului cadî în lupta dîmpreună cu 4000 ostasi, pierdu 32 de stéguri și se facu o prada însemnata.

Dupa aceste încercari nenorocite, Ieremia nu se astêmperă nici de asta-data, ci se pregati din nou de reshoiu, și cu ajutoriu dela Tătari și Turci navali în Români'a cu numeroșă oște, dar' la Teléjen fu respinsu cu pierderi forțe mari, în-cătu oștea dușmana abiă scapă cu fug'a la 1605.

De-aci Sierbanu Voda, fiindu în pace, se ocupă cu multa vreuicîe de afacerile tierei și la anul 1609, despre care amu pomenitu dejă, că Bathori trimisese pe Weiss la Constantinu Movila că se desface aliantîa între Moldov'a și Transilvani'a, primindu dela numi,alu Domnu oferte se aliă cu deusulu.

Weiss inse venîdu acasa hotari de pe atunci a se scuturâ de jugulu lui Gavriilu Bathori. Acêsta hotarîre căm stranie, ba aprôpe neînticîlesî pentru noi cei de astadi, executabila inse pe acele tîmpuri, cîndu orasiile formău cum amu dice unu statu în statu, primî cu alta ocașione unu indemn mai mare pentru Weiss, unu indemn personalu, care lu conduse unde l'am vedîtu dejă: la facișia lapadare de sub autoritatea lui Gavriilu Bathori, Domnulu Transilvaniei.

BCU Cluj / Central

Vênatôrea de mistretiu

În strad'a numita Sierbanu Voda din Bucuresci, eră unu edificiu lungu dar' nici-acum înaltu, care a statu pâna mai daunabile. Astadi se ridica pe același locu unu palatu cu multu mai maretiu, desî nu mai este proprietatea unu Domnitoriu, ci a unei simple societati, proprietatea societati de asigurare Daci'a. — Români'a.

Nici pe departe nu semênă vechiulu hanu a lui Sierbanu Voda cu noulu edificiu ziditu în loculu seu.

S'au schimbatu vremile! Mai nainte sub forma simpla, neavetătôșă faptuiau ômeni harnici, guvernău tiôr'a, cărmuiau destinulu a sute de mii din semenii loru. Astadi în palaturi se facu planuri pentru fericirea lunei — în aparintia; pentru îndesarea pungii plannitorulu — în realitate.

Sierbanu Voda ocupă în hanulu seu vre-osiése odăi în rîndu, cladite aprôpe la faci'a pământulu, puse în sîru un'a dupa alt'a și cu unu capetu pâna la celalaltu alu edificiuului închisu cu geamlieu, celu mai mare luxu pe-atunci, care nu se vedeă decătu numai la conaculu domnescu.

Alte dône odăi mai spre fundu, dela pôrta luatu, dar' totu într'unu sîru cu celalalte, erău destinate pentru fiia-s'a Rucsandr'a, pe care nu o maritase inca și care sîdeă acolo dîmpreună cu o jupânșă de casa.

Curtea eră spatiôșă cu unu sîru de grajduri prin fundu, animata de multîmea de argati ai lui Voda și de ostasi și boeri, cari veniau mergeau în trebile dîlei.

Vre o câtiv'a ani fusese linisce prin acesta curte. Radu Sierbanu dupa isbândeles'ale repurtate asupr'a lui Ieremia Movila și asupr'a lui Moise Secuulu, staruîă a impacă și pe dușmanii din launtru, care erău multi la numeru. În acêsta staruintia eră ajutoratu de demu'a s'a soșia, — ea inse murise. Dela môrtea ei, Voda se retrasese aprôpe dela tóta comunicatiunea cu lumea, traidu numai pentru sarcinile scaunulu domnescu și pentru fiia-s'a Rucsandr'a, asupr'a cărei'a 'și concentrase tóta iubirea s'a.

Liniscea se risipise dela o vreme încôce din nou.

Rucsandr'a devenise mai mare, — de dragulu ei Sierbanu Voda începuse a vedé mai multa lume, a arangiă vênatôrie, alaiuri prin orasiu, evolutiuni militare prin curte. Dar' afara de acêst'a, Voda eră silitu a tiêné consultari mai dese cu sfetnicii și cu partisanii sei, — că-ci dușmanii interni, atîctiți de reutaciosulu Gavriilu Bathori se unelteaú erasi cu mai multa îndrasnêla că se-lu scôta de pe scaunulu domnescu.

Rucsandr'a, odorulu de copilîtia eră vesela, descêpta șglobie. Primise o educatiune, care s'ar' fi potrivitu mai bine pentru unu fêtu frumosu, decătu pentru o fêta. Sciă se calarêșca, se traga la tiênța, se manuêșca armele, se vênêze, dar' în momentulu în care i-i facemu cunosciuti'a, pare a-si fi preschimbatu firea cu totulu.

Este acasa în odaii'a ei, stă lînga ferêștra, care dă spre pridvoru și privindu prin geamu scôte o oftare lungă din peptu.

Apoi erasi se retrage spre fundulu odăii, 'și petrece mâv'a cea frumusișca, dar' totu-odata oticlită prin diferitele exercitii de vigôre, și-o petrece dîcemu preste frunte, mai oftêza un'a, apoi trece în odai'a cealalta, merge la ferêștra care dă spre strada, se uita pe furislu prin geamu, se retrage din nou, și repetă ast'felu de nenumerate ori strani'a pînda ce nu pare a duce la nici unu scopu.

Rucsandr'a eră framêntata de dorulu acceptareî, muncita de șagetele temerei.

Pe cine acceptă și de cine se temcă.

Pentru a respunde la aceste întrebări trebuie se ne ocupamu mai pre largu de celu mai apropiatu trecutu alu fetei.

Lui Sierbanu Voda i-i venise scire, că o multîme de mistretî s'ar' fi aretatu în padurea dela Banês'a. Acêsta veste lu îndemnă a arangiă erasi un'a din acele vênatôre, la care aveă obiceiul a pofti pe toti boerii mai de frunte și la care duceă și pe fiia-s'a Rucsandr'a.

Eră unu alaiu din cele mai minunate acêsta escorta de vênatôre, noi inse trebuie se ne atiêntimu atiêntiunea nôștra asupr'a Rucsandreî, că-ci de ea voim se povestimu, deci se cade că se scim, cum eră și ce faceă.

Faceă bine scump'a copilîtia, că-ci eră rumena, cu ochii șclipitori, cu bucuri'a pe faci'a, cu zîmbetulu pe buzisiôre și tieneă tiêpanu frânele roibulu pe care calariă în mijloculu multîmei,

urmata pe de-aprópe de unu tēneru care pareá cu totulu pierdutu în vederea ei.

Nici tēnerulu nu erá mai puçinu aretatosu decátu Rucsandr'a. Ei amēndoi ar' fi datu o parchia minunata.

Fetiti'a nōstra portá preste zabunu, care erá o haina lunga deschisa dinainte, de stofa aurita, unu benisielu cu mânecile atērnate dinapoi, erá incinsa cu unu brâu de auru, ce se incheiá cu mari pafale de matostatu impregiarate cu petrii scumpe; er' pe grumazi i-i atērná o salba de multe siruri de margaritariu. Sliculu de samuru pusu cām int' o parte erá impodobitu cu unu suguciu albu si spriginitu cu o flóre mare de smarald. Pēru lu ei se impartia despletita pe umerii si spatele ei.

De óre-ce nu aveá se iá parte activa la vēnatóre, ci mergeá cá un'a ce privesce, nu luáse cu dēns'a alta arma decátu numai unu junghieriu cu plase de auru, pre care 'lu tiēneá în zabunelulu ei.

Tēnerulu, care o urmariá pe de-aprópe si se uitá mereu la ea de pare cá voiá s'o sōrba dintr'o sēngura privire, erá si elu de nēnu bunu. 'Lu chieaná Alexandru si erá fiulu banului Mihnea.

Dar' tocmai fiindu cá erá fiulu banului Mihnea, nu erá bine se fi sēntitu care cumv'a Sierbanu Voda, cá voiá se se deá cu binele prelānga Rucsandr'a, cá-ci ar' fi fostu rev' si amarú de elu si de ea.

Mihnea erá capulu protivniciloru sei, erá acel'a care pretindeá la scaunulu domnescu, omlu pe care Sierbanu voda 'lu uria mai pre susu de toti, er' ur'a acest'a, firesce, nu se margineá la tata ci se intindea si preste fiu, preste nevinovatul Alexandru.

Cu tōte astea i-i poftise pe amēndoi la vēnatóre, si amēndoi eráu de facia. Venise chiar' si betrānulu Mihnea, nu numai fiu-sen, pre care 'lu veduramu dejá.

Politic'a, ace'a arta, care te invētia a fi mesteru în faciariete si virtuosu în minciuni, 'lu îndemnu pe Sierbanu-Voda cá se chieime si pe dușmanulu seu la vēnatóre, dar' firea lui erá prea mândra, decátu se fi concesu lelei „politica“ atāt'a stapēnire asupra s'a, încātu se rabde în nepasare si tacere apropierea lui Alexandru de Rucsandr'a.

Erá deci bine cá nu sēntise nimicu despre acēsta îndrasnēla a tēnerului flacáu.

Dicemu îndrasnēla, identificāndu-ne cu maniera de a vedé a gelosului Voda; în adaveru inse Alexandru nu erá nici-decum îndrasnetiu facia de Rucsandr'a, ba fusese atātu de smeritu si sfiit' încātu acēsta nici nu observase interesulu care-i insuflese, cá-ci nu-lu luá mai multu în sēma decátu pe ori-care dintre partasii vēnatōrei, cari i-fi fusera toti presentati.

Dēca Rucsandr'a n'ar' fi fostu asiá de — barbatusia, ar' fi trebuitu se deá mai mare atentiune lui Alexandru, cá-ci dienu o meritá.

Erá bine imbracatu, aveá preste dulam'a polonezá de catifea stacojicu, cohamitia turcēasca, si erá chipesiu si sdravenu si semetiu.

Cām pe la capulu podului nimitu alu Mোগosióiei, Alexandru vediēndu cá Sierbanu Voda, dupa-ce facuse óre-care recomandatiuni fiicei-s'ale, dase pinteni calului si o luáse inainte cu o ceta de vēnatori, lasāndu pe Rucsandr'a mai în urma cu nisce boieri betrāni, venerabili moșnegi, remase si elu cu alaiulu fetei si avá îndrasnēla a veni cu calulu seu alaturea de alu ei.

O salutá sficosu.

Rucsandr'a 'lu privi cām mirata si 'lu intrebá.

„Dar' d.-t'a . . .“

„Suatu Alexandru fiulu lui Radu Mihnea,“ o intrerupse tēnerulu vediēndu cá fēt'a se oprise din vorba de buna-sēma fiindu-cá nu scia cum se-i dica.

„Dar' d.-t'a jupāne Alexandre, continuá fēt'a, preste a cārei facia sburase o umbra de rosietia trecatōre, „nu mergi inainte cu boierii . . .“

„Nu, jupānitia,“ replicá Alexandru, „inca nu suntu de o sēma cu ei si trebue se me multiamescu cu privitulu . . .“

„Cá si miue!“ adause princes'a.

„Cá si Mari'a-t'a,“ afirmá Alexandru fericitu, cá dragalasi'a fēta gasise unu punctu de asemēnare între elu si ea.

„Eu inse . . .“ urmá Rucsandr'a, apoi naprasnicu se curmá din vorba.

Alexandru, nrescē nu îndrasni a statui, prelānga ea, cá se-si sfērsiesca rōstulu.

Mersera cātu mersera cu totii în cumplita tacere, în sfērsitu Domniti'a adresá din nou cuvēntulu lui Alexandru.

„Dupa-cum vedu, n'ai nici o arma,“ disc ea.

„Nici nu'a, decátu unu junghieriu,“ response junele cu focu, „dar' cu tōte astea asiú îndrasni a repune cu elu pre celu mai aprigu mistretiu.“

„Si eu,“ facú Rucsandr'a cu ochii scipindii.

„Si Maria-t'a?“ repeta Alexandru nimitu.

„Da,“ afirmá fēt'a venindu din ce în ce totu mai în focu, „tata-meu n'a lasatu anume pe urma, cá se ajungu numai la sfērsitul vēnatōrei. eu inse am nadejde, cá totu mi-a vent vre-unu mistretiu în cale, si-apoi . . .“

„Si-apoi?“ îndrasni a intrebá Alexandru.

„Vedi acestu junghieriu,“ facú fēt'a aretāndu-i pe-acel'a cu plase de auru, pe care 'lu sco-sese din zabunelu.

„Dóra nu vei avé de gāndu se te impotrivesci cu elu unui mistretiu?“

„Si de ce nu?“

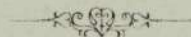
„In vorb'a loru tēnerii dase pinteni cailoru si ast'feliu lasasera în urma pe cei-alalti.“

Acum se apropiáu singuri de padure, din care resuná dejá vaetulu vēnatōrei.

„Ar' fi mai bine dēca t.e-amu dá în laturi,“ dīse Alexandru cātra Domniti'a, „cá-ci tocmai pe aici pare cá apuca gón'a si ar' poté se ne vīna vre-unu mistretiu în cale. 'Mi-e tōma se nu se întēple cev'a.“

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

B

Cluj

Natur'a — in renascere.

DIN MISERIILE SOCIALE.

— Novela. —

(Fine.)

A două di după acelu balu, amic'a mea dn'a V*⁺* intră zimbîndu la mine.

— Eta, 'mi dîsè ea, am gasitu unu mijlocu de a demoli ambițiunea unoru asemenea orgoliosi; si pe cîndu dicea acestea luă unu plicu si trimise anonim u acêsta satira lui Scarlatu Falescu...

Sum căm guralivu din fire
Si me credu si de bon-tonu...
Cu tôte că n'am cătare
Cîndu me afu 'n vre unu salonu...

Slujb'a mea e căm bînăsa,
Dar' economii nu facu...
E o fapta ticalosa
Că se stăi cu banii 'n sacu!...

Mutr'a mea-i o mutra mica,
Dar' eu tînu totu susu se catu...
Nu m'amestecă chiar' o clipa
Cu mai mici decătu Scarlatu...

De me duc pe la amice
'Mi totu tîca se me 'nsoru...
Eu le spunu că toti 'mi dice
S'alegă din fetele loru...

Mie inse nu-mi convine
Gosgogeamite Don-Juan
Se me 'nsoru c'o seracime
C'o fîta de badaranu...

Ce nu sciu se converseze
Cu maniere de salonu,
Se se 'nfrîngă 'ntortocheze
Că noi astîpa de bon-tonu.

Si-apoi trebue a scî
Voiu că de m'oiu insură
Se iau gestic galbeni mi
Si-am în gîndu a o papă!...

Cam cugetulu me insulta...
In voiajiri si banchet
Si cîndu banii ar' fi tufa
Nevasta se-mi dău pe bete!...

Ce voiti, ast'felu e lumea...
Eu nu potu se facu pe dosu, —
Voiu se facu ce facu si altii,
Nu voiu se remătu pe josu!...

— Cum ai potutu controversă ast'felu, î-i dice eu mirata...

Me privi surprinsa.

— N'am controversatu de locu... am reprodusu ad-litteram numai ace'a ce a cugetatu si sîmțitu eroulu nostru, scî stîlulu este omulu...

— Miserabilu fanfaronu! strigă eu aprobându pe amic'a mea din tîta inim'a.

Prin ast'felu de satire ajunsesemu a ne face unu felu de petrecere...

Incetulu cu incetulu scumpulu meu Emanuel de alta-data, se schimbă cu totul. Numai veni decătu nîpțea tardiu a-casa. Eră superatu, furiosu,

cicalitoriu, nimicu in casa nu-i mai placea. Prin amic'a mea aflăi că se petrecea lucruri de necredutu in cas'a Olimpici... Soțulu ei nu privia cu ochi rei amorulu ce se nascese între frumós'a lui Olimpia si Emanuelu, că-ci Emanuelu eră si elu june, frumosu si avutu. Si ce-i pasă lui de desfrăulu soției, cîndr ei poteau amēdoi se-lu fure asiă de bine!... Emanuelu capatase si pasiunea jocului de cārti si pe de alt'a amorulu pentru Olimpi'a 'lu ruină îndoită.

Intr'o di aflăi că eră cu totul ruinatu, si in celu mai scurtu tēpmu asiū fi fostu redusă la miserie, deca scumpulu meu tata nu s'ar' fi interesatu de mine.

Mai 'nainte inse pe candu eu nu prevedeam cele descise, dar' amarita de aceste aberatiuni, scrisesem Olimpici o scrisore, prin care o rogām confidentialu se-lu alunge si se-mi redea ast'felu pacea, bucuri'a si amorulu soțului meu, pe care eu inca 'lu adorām. Ea nuse 'mi respuse cu impertinentia, acuzāndu-me pe mine, că asiū avē conduit'a cea mai echivoca si despre care nu îndardie a preveni si pe Emanuelu. Elu 'mi facu inputarile cele mai blesante, cele mai infame.

Intr'o sera ne aflāmu la unu balu unde figură si dēns'a, asemenea si noi, adeca eu si Emanuelu, insociti de unu cumnatu alu meu, unu june oficeru. Unu domna me luă la unu contre-danse. Veniam in caren cu dēns'a. Ea refusă de-a dă man'a cu mine. Nu me formalisai de locu, dar' in urma mersei se destaimuescu cumnatulu meu, care fusese incunosciintiatu despre tôte si care eră fōrte pornitu in contr'a ei. Elu se superā asiă de multu si nu sciu, că fāra se priedu de yeste merse la dēns'a spre a-i cere comptu. Cuyintele lui fura mesurate, dar' energice. Ea se prefacū că lesina de atāt'a nedelicateții. Soțulu ei fū avisatu si fāra a cercetā afacerea, abomā pe oficeru cu insulte. Cumnatulu meu care eră fōrte bravu si cu iniciosu fāra multa vorba 'lu provocā la duelu. Se schimbā între dēnsii cāteva vorbe grave in defavorulu Olimpici, care fāra pudōre incepuse mai 'nainte a me atacā. Lumea care erā convinsa de partea cāre'i'a este dreptatea erā consternata, aprobā inse si felicitā pe domnulu oficeru. După o ōra inse soțulu Olimpici cerū scuse in modulu celu mai umilitoriu; si elu vedicōnu disprețulu si ridicululu la care fusese expus dupa nedemn'a loru portare parasira balulu. De asta-data afrontulu fū prea mare... lectiunea prea aspra: — erām resbunata!...

Acestea erāu faptele scandalōse ale Olimpici, care de atunci cadu in celu mai mare disprețulu alu societatiei. Cātu despre Elis'a D*⁺* mai in urma m'am convinsu, că nu eră pōma mai buna că Olimpia. Ea care erā maritata de pueinu tēpmu, se inamorā de fiulu un'i ciocoiu inavutitu, care cheltuiā intr'unu dulce far-niente mīsiōrele tatalui seu. Intr'o di Elis'a care cetea mercu romantie si nu lucrā nimicu, s'a inspiratu pāna intr'atātu incau s'a facutu si dēns'a eroi'n'a unui romantiu scandalosu...

În lips'a barbatului, a fugitu la București cu acelu june, care într'o di luându-i tóte bijuteriile s'a facutu nevedintu și dupa câtv'a tēmpu ea mai alesu a ajunsu într'o stare deplorabilă!...

Aceste miserii, cari empluse de desgustu anim'a mea, 'mi i'nspirară într'o di aceste versuri pre cari le trimisēi Dnei V** amic'a mea:

E frumosu, incântatoriu,
Orasielulu teu natalu, —
Pe-alui plaiu pe-alui câmpie
Admiri bland'a armonie
Inse 'ntr'ensulu e unu halu!...

Gasesci lume egoista
Si cu engetu, perversu,
Ce trufia adorâza,
Incolo totulu blamēza —
Vai! că ren-i'n progresu!...

Cei ce au in alu loru sufletu
Sentimente generóse
Si se portu cu modestie
Totu nu scapu de calomnie —
Devinu finti caraghiose. . .

Onórea e o minciuna,
Amicitia-i unu nume...
Fi ceru numai arogantia,
Limbutie, cutezantia —
Că se-i credia cu renume...

Amoru sacru nu exista,
Anim'a vai! lăngediesce,
Si cum pōte că se fie
Cându numai e poesie,
Cându interesulu vorbesce!?

Si la próste 'nfumurate
Parvenite de salonu
Le stă meritu la maosu
Incolo totulu e chaosu
Si se crede de bon-tonu!...

Déca nu ai arogantia
Se sdrobesci pe-alu teu semenu
De nimicu nu esci capabilu...
Nu ai nume onorabilu
Si de ranguri esci nedemnu!...

Ast'feliu asti pretentiosi
Capu usiure sufletu micu
Vorbescu fara paranteze,
Se 'ncercu se discreteze
Si pe mare si pe micu...

Co rusine! degradare!...
Decātu lumea a 'nsultă —
Nu-i mai bine armonie,
Mai puçina semetie,
Că se poti a-i respectă!?

Că-ci acésta insolentia
Si credintia de marire
De câte ori nu-i sdrobita
Cu afronturi umilita...
Ce nedemna injosire!...

Ast'feliu este lumea,
In sēnulu ei e multu amaru!...
De voiesci se n'aibi necasu!...
De ea se nu mai faci casu
Si se traesci solitaru...

Dn'a V** vent se me imbraçisiese pentru reusit'a acestei satire si prin cunosciintie discrete o trimiseram la vre-o câte'v'a persóne despre care se vorbiá aci, inse totu anouimu, că si ace'a adresa'ta lui Scarlato.

Ciud'a loru fū mare, 'si framētă mintea de a adă pe acel'a ce i-a biciuitu ast'feliu, si aceste satire intru câtv'a 'si avura efectulu. Multe capete ratacite luara in seriosu acésta lectiune si căutara a se abate din calea ridicululu.

Nefericitulu meu soçiu nu se desilusionă dupa tót: faptele Olimpiei, din contra se abandonă pasuniloru s'ale, si dupa câtuv'a tēmpu perdiēndu totulu: bani, mosie, case, cându nu mai avū nimicu, Olimpi'a 'lu alungă inchidiēndu-i usi'a in nasu.

De desperare intr'o buna deminētia se gast mortu, — se otravise!...

Ce lovitura cruda! Ce noua suferintia pentru mine!...

Alergăi desperata si me pusei sub protec-tiunea parintelui meu, care me primt cu braçiele deschise.

La Vaisióre am regasitu pe toti fericiti, adeca multumiti de sórtea loru. Eugeni'a, căută prin iubirea ei se me faca se uitu tóte ingratitudinile si reutatea celoru ce me incungurase. —

Intr'adeveru, adeverat'a fericire nu o gusta cinev'a midloculu unui salonu, unui orasiu incungu-ratu de lume bārfitóre si rea, ci in sēnulu naturei unde sufletulu se inspira de perfectiunea creatorelui, de farmeculu infinitu alu frumsetiei ideale. Omulu aci e filosofu si poetu; e activu, binefacatoriu, entu-siastu, independentu in midloculu bucuriiloru ce-i creaza numai inteligintia s'a in profitulu generalu. Acestea 'lu facu se fia de mii de ori mândru de oper'a s'a. Aci famili'a, amicitia, labórea suntu pastrate, respectate cu o sfânta si binefacátore convingere, că omulu e menitu a se perpetuá prin ele si pentru ele.

Paulina C. Z. Rovinaru.

Face-si lun'a...

Face-si lun'a pre ceriu calea,
Pre min' ér' me prinde jalea, —
Cale lunga-asiu vré s'apucu,
Dupa luna se me ducu...

Se vedu mări, se vedu pamēnturi,
Si se uitu a mele gânduri...
Se vedu rîuri se vedu tieri,
Si se uitu din superari...

Cându prin nori va trece lun'a,
Dintre nori se mai strigu un'a,
Că se scie lumea 'ntróga,
Că me ducu si mi-ai fostu draga!

G. SIMU.

Strad'a Carmen Sylv'a.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XXX.

Doveditu.

Laib stetea era-si dinaintea judelui de instructiune. Puținele dfile de captivare lu transformaseră cu totul. Capulu care si-lu tîenuse ridicatu și nasulu in susu, se plecaseră, burta cea grôsa i-se mai sbârseise, obrazii nu mai erau rasi că in palma, ei acoperiti cu fire de pèru carunta, budiele nu-i mai zimbiau dulceagu, ei i se contractau convulsiv, er' ochii cari mai înainte se fixau cu insolentia pe faci'a interlocutoriului seu, acum cautau pumântulu.

„Paltonulu ce ai lapedatu in ser'a cându s'a comis asasinulu, este petatu cu sânge,” cu aceste cuvinte grozave re'ncepu judele Armicu interogatoriulu seu, si pironindu ochii sei in faci'a prevenitului adause, „cum ne vei esplică acestu faptu?”

„Sânge!” bălba prevenitului simulându orecare surprinsa, dar' judele i-tielesse îndata, că Laib se acceptase la acesta întrebare si-si pregătise de multa respunsulu.

„Da, sânge închiegatu” repetă judele, fara de a-si lua privirile de pe faci'a ovreiului.

„Ore nu m'ati mai întrebatu de ast'a?” făcu Laib cu unu aeru de perfecta stupefactiune.

„Întrebatu ori nu, ai se-mi respondi ori de unde nu trebuie se admitu că cu acelu sânge te-ai patatu cându ai comis omorulu.”

„Ah, câtu suntu de nenorocitu, ce pecate au cadiatu pe mine.”

„Ei bine respondi ori trecu la alta întrebare?”

„Se nu treci domnule jude, éta că respundu, acelu sânge mi-a cursu din nasu, ast'a a fostu si caus'a de am schimbatu paltonulu!”

„Din nasu? si cându?”

„Ore-cându se fi fostu,” făcu ovreiulu punându mână pe frunte.

„Nu te-ai acceptatu la acesta întrebare, că-ci altmîntre ti-ai fi preparatu respunsulu.”

„Nu m'am acceptatu diu la nici o întrebare!”

„Inse chiar' si nepreparatu trebuie se scii cându ti-a cursu sânge din nasu si unde?”

„Ah, acum 'mi aducu aminte, sângele mi-a cursu acasa, cându am venitu dela banca!”

„Cu ast'a voiesci dar' se esplică si provenenti'a de apa sângerôsa in lighianulu d.-tale!”

„In adeveru cum am sêmțitu, că 'mi vine sânge din nasu am alergatu la lighianu si mi-am spalatu faci'a!”

„Nu-ti eră obiceiulu a merge acasa, cându te întoreai dela banca, ei te duceai totu-de-a-un'a la biroulu casei d.-tale comerciale, pe cându in ace'a sêra, cu tôte că te-a acceptatu asociatulu

d.-tale domnulu Simon Rubca, n'ai mai datu pe acolo! Cum ne esplică acest'a?”

„Me cam dureă capulu de alteratiunea ce avusem la banca, asia de tare me dureă încatu am resêmțitu trebuinti'a se me odihnescu puțin in lîviscea locuintei mele.”

„Cu tôte astea ai mai esitu in ace'a sêra, înainte de a fi venitu la d.-ta acei doi domni, cu cari te-ai dusu la asasinatulu Puclé.”

„Dupa-ce mi-a cursu sângele din nasu, m'am sêmțitu mai usuratu la capu si am crediutu că deca voui respiră puțin aeru prôspetu mi se va face mai bine, de ace'a am esitu si m'am preamblatu puțin.”

„Pe unde?”

„Pe aleia!”

„Te-ai întêlnitu acolo cu cinev'a?”

„Au trecut multi inși pe lînga mine, dar' n'am statu cu nimeni de vorba, n'am recunoscutu pe nimeni, de ace'a nici nu suntu in stare a ve numi pe cinev'a.”

„Nu cumv'a prevenitului i s'a datu ocaziune, că se se consulte cu cinev'a?” întreba judele.

„Deca ordonati voui cercetă de cine si cum a fostu supraveghiatu,” replică grefieriulu Riber.

„Ah domniloru, pe tatalu meu se-lu fi omoritu, nu m'ar' fi pututu tîenê mai feritu de lume, puteti cercetă!” exclamă Laib.

„De o cam datu abstragu dela acest'a înesura,” decise judele, apoi atînti era-si privirile s'ale asupr'a prevenitului si continuă:

„Este constatatu, că apă, care s'a gasitu in lighianulu d.-tale, eră prea puțin sângerata, că si cându ti-ai fi spalatu in ea sângele cu care ti-ai umplutu mânilu; apă nu eră atîtu de rosie, cum ar' fi trebuitu se fie deca s'ar' fi scursu in ea, dupa cum dici, sângele din nasulu d.-tale. Apoi eră si sapanita, er' cându cinev'a 'si oprescu scursu'a de sânge, n'are lipsa că se se spele cu sapanu, in fine, deca ai alergatu la lighianu, cum ti-ai potutu pată paltonulu asia de multu?”

Laib ingalbină si fî cuprinsu de o napraznica convulsione de nervi.

In acesta suprema strîmțore ovreiulu incepû a insiră cu vócea intrerupta cele ce vomu reproduce mai josu. Avea aerulu unui omu, care stîndu se se ineece se sbate că se scape din vertegiulu omoritoriu, ce l'a cuprinsu si-lu trage cu forti'a spre fundu, se sbate si voindu a strigă ajutoriu, este napaditu de valurile apei, si asiă tocmăi ce'a ce credea că-lu va scapă i prepara sfersitulu.

„Cum am dîsu?” făcu Laib, „că sângele mi-a cursu acasa din nasu. Oh, Dómnule, vedeti câtu suntu de zapacitu. Sângele mi-a cursu la banca si mi-a umplutu paltonulu, căci am voitu se-lu oprescu cu o batista, dar'... se vede treb'a nu am tîenutu-o bine...”

„Unde este batista de care vorbesci?”

„Dar' nu v'amu spusu, eră tocmăi batista lui Mistrebu, dá, 'mi aducu fôrte bine aminte că mirosă a patchouli. — Dupa ce mi s'a opritu puțin scursórea, am lapedatu batista, am mersu

acasa, m'am spalat pe mâni si eta... nu-i asia, că acumu se espica petele de sânge de pe paltou in modulu celu mai frescu."

"Credu că nu va fi de lipa, că se-lu mai confrontam cu servitorulu Ionu," observă judele catra greheriu. Preventivulu are se ne marturisesca omorul, căci s'a incurentat in multime de contradicieri..."

"Capulu meu, capulu meu," se vaietă ovreiulu care vedea cu ochi apropierea sfârșitulu si voia se esplice contradicieri constatate prin slabiciunea memoriu s'ale.

"De nu t-vei pocati va fi reu de capulu teu," dise judele, care din acestu momentu începă se trateze pe ovreu că pe unu crimaalu doveditu. Apoi sculându-se luă paltoulu si dise:

"Eta aci petele de sânge, suntu mai mari pe la umerulu celu stângu si se micsioreza mergendu in jos pe peptu. Nasulu teu spre umeru respunde, ori sângele teu curge de jos in susu?"

La aceste cuvinte judele aruncă paltoulu pe unu scaun, dar' nu nimert bine, ast'felu încâtu nu apuase pe scaun, ci cadu pe podinu unde produse o pocnitura, care desceptă atentiunea judelui.

"Ce a fostu ast'a?" esclamă elu si luându paltoulu începă se-lu examineze cu amănuntulu.

Picaturi mari de sudore se aretara cu profusime pe fruntea ovreiulu, care urmară cu o incordare de groza tota miscarea judelui.

Acum 'si acoperi faci'a cu amănuntulu mânile, că si cându ar' fi voitu se nu mai vedea că'a ce avea se descopere judele in momentul urmatoriu.

Arnicu dase cu mân'a de unu obiectu duru si ofericu, care parcă a se află între captusiala si postavulu paltoululu.

Cercetându mai de aprôpe gast o descusatura in coltulu unu buzunaru, pe care o largi atâtu încâtu 'si petă introduce mân'a pâna acolo, unde sontise obiectulu mentionatu.

Acum 'lu prinse ör acum 'lu scöse.

Eră manerulu care lipsi de la bastonulu ovreiulu si acestu manerü eră sângeratu.

"Marturisesci?" întrebă magistrulu cu tonu solemn, aretându ovreiulu acelu insemnatu corpu de delictu. "Marturisesci, că eu bastonulu teu ai isbitu in asasinatulu Pucle si l'ai omoritu?"

Laib nu-si luase inca mânile de pe faci'a s'a.

Acum inse 'si redică capulu si respunse:

"Nu-i dreptu, nu-i dreptu! Sörtea me urmaresce... tôte s'au intorsu inpotriv'a mea.

"Eu asculta preventivulu," începă judele cu tonu staruitoriu, "esti omu cu minte si cu buna socotela, căci te tragi din nömulu lui Israelu si ai fostu unu comerciantu dibaciu, si ai sciutu se-ti asiguri cea mai mare portione de avantajiu sub tôte impregiuravile. CREDU deci, că in acêsta, cea mai critica positiune a vietici t'ale, nu te vei arată mai puçinu istetiu, că pâna acumu, ci vei acceptă pierderea că unu lucru neevitabilu, ör prin o marturisiru sincera 'ti vei usură sörtea."

"N'am nimicu de marturistü."

"Deca ai fi crestinu ti-asiu spune că o marturisiru deseversia ti ar' usura cugetulu de greutatea pecatulu de morte ce ai comisü, dar' tu 'ti ridi de asemenea credinta si o mamesci desarta!"

"Nu suntu vinovatu domnule jude numai o falsa apatiata, funesta incopenare a unoru incidente nefaste pentru mine, te-a potutu induce in o eroa atatu de mare pe d-t'a, care esti reputatu de unu jude luminatu si nepreocupatu..."

"Lingusirile tale nu me atingu câtu si de puçinu; deca nu vei marturisi vei fi condamnatu pe bas'a probeloru, care vorbescu mai apratu decâtu ori ce marturisiru. Deca 'ti convine a intarita prin indaratnicia t'a pe judecatoriu teu, asia de multu încâtu se nu admita nici o circumstantia usiurătoare si se te condamnă la forci..."

"N'am marturistü nimicu, prin urmare nici nu me pôte condamnă la morte," strigă ovreiulu plinu de groza.

"Asta, cine ti-a spus ast'a?"

"Sciu, că-ei am cetitu si eu legile!"

"Te-ai preparatu dara demultu la asasinulu sevêrsitu, de ai staruitu a-ti culege informatiuni prin texturile legiloru nôstre? Este dreptu că nu condamnău la morte decâtu pre cei cari au marturistü omorul, dar'... acesta marturisiru, ai facutu-o tocmai acum..."

"Ba nu, n'am marturistü nimicu, nici-odata si nici nu vom marturist, că eu n'am comisü nici o crima."

"Cu tôte negatiunea t'a ai depusu o marturisiru perfecta... nu directe, dar' indirecte..."

"Nu, d-le jude, nu... nu me poteti condamnă la morte..."

"Ast'a va fi tréb'a senatului, care va avé se judece caus'a t'a. Eu am se-ti mai punu in vedere unele. Deca nu marturisesci si inca depunându o marturisiru detaiata, nu potu se liberezu nici pe Traianu Mistrele, nici pe servitorulu Ionu si nici pe Hold, toti trei preveniti pentru acc'asi crima, că-ei numai unu senatu pôte se traga consecutiile din materialulu ce am adunatu prin instructiunea causoi. Acestu senatu, care te va judecă si pe tine, nu va fi nici-decum edificatu prin indaratnicia t'a, că-ei numai acestei indaratnicii vor' avé se multamésca o întreita munca. Ast'a o voru pune pe cont'a reutatiei t'ale de inima si in locu de circumstari usiurătoare le vei presentă circumstari agravante, asiá, încâtu eu unulu n'asiu mai dá nici o pipa de tutunu pe vietia t'a."

"Se admitemu, că ingrozitu de povar'a dovediloru aparinte, diu numai aparinte d-le jude si d-le grefieru... asiá se-mi ajute Domnedieu, numai aparinte..." repetă ovreiulu, care acum in adeveru 'si căm esise din fire.

"Ei bine, ce voiái se admiti..."

"Voiám... o Dómne Domnedieu! meu... ce voiám se dicu..."

"Voiái se marturisesci?"

"Ba nu, se întrebü numai, că deca asiu marturist, asiu scapă cu vietia t'a?"

„Atârna multu dela marturisire. Déca din ea judecatorii tei potu conchide la circumstari usurătoare... dar' in totu casulu portarea t'a neprecinată de pâna acuză...”

„Atârna dela marturisire?” întrebă ovreifulu, „deca buna ôra s'ar' dovedi din acesta marturisire, că... presupunemu numai... silitu am fostu, se me scapu de celu mortu.”

„Atunci, negresitu ti-s'ar' luă in sôma si-apoi credu, că te voru condamnă celu multu la închisôre pe viôtia...”

„Ar' fi mai bine se moriu!”

„De, de... ast'a o dîci fâra de a te gândi bine la ce'a ce este mórtea. Si-apoi prin o buna portare poti se-ti câscigi favorulu functionariloru închisôrei, care apoi de buna-sôma te voru recomandá gratiei regelui. Éta in patru ani 'si va serbá aniversarea de cinci-dieci de ani, si prea lesue ai pote profitá atunci de amnesti'a ce se va dá negresitu.”

Acés'a din urma siansia fu decidietore, câ-ci Laib suspinându dia adenculu inimci, disè:

„Voiu marturisi d-le jude!”

„Asiádara tu ai asasinatu pe Gaspar Pucle.”

O mica tacere fiorosa se facu, apoi esí din peptulu sbucinatulu alu ovreifulu cá o suflare slaba, inse totusi la intielesulu judehii si alu grefieruluí cuvântulu scurtu, dar' gravu: „da!”

„Pentru-câ marturisirea se-ti fia câtu de complecta, întorce-te in chib'la t'a si pregatése-te pâna mâne, cându te vomu ascultá din nou,” disè la ast'a judele.

Laib fu recondustu in închisôrea s'a.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Glasulu doruriloru dulci.

Cându tacerea-adîncea-a noptiei
Se întinde preste totu,
Si in braçele odichnei
Lumea dörme cá unu mortu...

N'auditi glasulu celu tainicu
Cym descépta-unu doru pagânu?
Nu sémfîti cum vi s'aprinde
Sângele si fierbe 'n sém?

Si cându tace frundi'a 'n codrii
Si s'oprescu apele 'n cursu,
Ascultându si lumea-acést'a
Si ascultându lumea de susu...

Ve treziti câ-i diua mare.
Ve treziti Români atunci!...
Si-ascultati câtu e de dulce
Glasulu doruriloru dulci!

V. B. Munteşescu.

CALETORIA INPREGIURULU PAMENTULUI in optu-dieci de zile.

De A. d'Ennery si Jules Verne.

Scen'a 4.

Cei dinainte, Archibaldu, Passepartout, Nemea,
Margaret'a.

Passep. (fâra peleria, intr'unu sufletu): Ah... sta... stapâ... eu... eu...

Arch. (cu pèrulu si crava'ta derangiata): Amico... amice Fogg... noi... noi...

Fogg si Aonda: Ce e? Ce s'a întêmplatu?

Nemea: Ce este? Este... erá... nu potu... me innecu... me 'n... nabusiescu.

Passep.: Ne'n... nabusimă... adi... adi nu e Luni!

Nemea: Nu, adi e Domineca!

Arch.

Passep. } (stricându): Domineca! Domineca!
Nemea }

Fogg: Cum?

Aonda: Domineca?

Arch.: Ne-amu insielatu cu o di!

Fogg: Insielatu?

Aonda: Cu o di?

Fogg: E cu nepotintia!

Arch.: Cu nepotintia, — dar' adeveratu!

Passep.: Post'a erá închisa.

Arch.: Tôte pravaliele asemenea! (Trage pe Fogg la feréstra): Éta privesce — convinge-te însu-ti!

Fogg: Da, da — închise!

Aonda: E adeveratu!

Passep.: Cându ajungu la post'a, — o găsescu închisa. — Pentru-ce? întrebu eu. Nebunule! respuse unuiu, — „îlinda-câ e Domineca!” — Credeám ca visezu, — oprescu pe ômenii pe drumu si-i întrebu, — ei ridu de mine. — „Domineca! Domineca!” resuna din tôte partile. — Deca pentru alții o Domineca, pentru-ce se nu fia Domineca si pentru noi?

Fogg (s'a uitatu in tablita s'a de scrisu): Aci amu ştersu cu tote astea done zile, care... (deodata îi vine o idea): Ha! — Acum înti-legu, — nebunulu de mine! Uitasemi, că cu fia-care gradu, ce-lu mesuramu câtra ostu, se schimba timpulu, prin urmare avemu inca o întrega di buna!

Arch.: Vedi, ast'a-i!

Passep. (extasiatu): Da, da, — eu adeca nu pricepu, — dar' ast'a e!

Fogg: Dupa-ce peatru noi a sunatu de 80 de ori la amedi 12, pentru colegii mei din Londr'a a sunatu numai de 79 de ori!

Passep.: Ast'a e! — Eu adeca inca totu nu pricepu, dar'...

Fogg: Prin urmare aveám fâra se scimtu, inca 24 ôre timpu!

Arch.: Pe care Pam pierdatu acum aci in Liverpool, — dar' tôte se potu inca îndreptá. Josu

stă o birja, — îmi trenulu expresu ce mergo la Londr'a si desera maite de 9 ôre esci acolo.

Aonda: Oh, grabesce-te!

Toti: Grabesce-te!

Passép.: Se ne grabimu!

Fogg: Oh, acum suntu omulu celu mai demu de iavidiatu sub sôre! (câtra Aonda): Aonda, vei fi avuta si fericita! (Vră se iésa, us'a diu mîdi-locu se deschide).

Scea' a 5.

Cei dinainte, Fix (în uniforma oficială), A politisti.

Fix (câtra Fogg): Stă!

Passép. (sare 'napo): Érași viper'a ast'a?

Fix (avata pe Fogg): Ést'a o! Luăți-lu priu-sonieru!

Fogg: Pentru-ce?

Fix (acata pe Passép.): Totu asi'a si pe est'a, complicele lui!

Passép.: Complice?

Fogg: De ce crima suntu acusat?

Fix: Oh, sei forte bine! De furtu comisu la Banc'a Anglici!

Toti: De furtu?

Arch.: E nevinovatu!

Fogg (dinscitu): Sunteti în ratacire, domni mei! De me veti opti suntu pierdutu! Trebue se pleca la Londr'a!

Fix: Ce-mi pasa mie? Am ordinu se te arestezu, punctum!

Arch.: Ce, punctum? Esci nebunu!

Fix (câtra politisti): Politisti, faceti-ve detori'a!

Fogg: Atunci escortati-me celu pueinu la Londr'a!

Fix: Nu se pôte. Tocmai acum am telegrafatu, ca esci în mâinile mele, si asceptu ordinu, că ce are se se întempe cu d-t'a?

Passép.: Oh, de ce n'am încatu pe mîsclulu?

Fix: Pâna atunci te adapostesca în arestulu orasienescu din Liverpool, (face semu politistiloru că se puna mîna pe prîsonieru).

Arch. (burios): Stă! Inca odata declaru pe viet'a si pe sufletulu meu, că Mr. Philes Fogg e nevinovatu, — juru că n'a comisu elu furtulu la Banc'a Anglici!

Fix (cu aplomb): Cum poti afirmă acest'a cu ată'ta siguranti'a?

Arch.: Cum? — Pentru-că însu-mi suntu celu care a comisu ace'a crima!

Toti: D-t'a? Elu?

Arch. (câtra Fix): Éu, domnulu meu! — In data dupa comiterca fapte, am fugitu la Egiptu, unde deja mai întelcitu, Pentru-că se scapu de d-t'a n'am alaturatu la Mr. Fogg, am calatoritu cu elu împregiorulu pamentului si acum aveâm intentiune, pentru a seduce polit'i'a, se me duc directu la Londr'a, se intru prin protectiunea acestui domn în „Clubulu Eccentricu” si se traciescu mei departe nesuperatu sub ochii d-vostre!

Fix: Mi aduca bine aminte, că am vorbitu cu d-t'a în Suez Spuneti atunci, că ai fostu

de faci'a în diu'a cându s'a comisu furtulu la Banc'a din Londr'a.

Arch.: Am spusu adeverulu!

Fix: Că ai fi redicatu de-acolo o însemnata suma de bani, si că ai fi parasitu cas'a deodată cu defraudantulu! Uade suntu banii?

Arch. (dă lui Fix pung'a s'a de bani): Act, ota-i, prîmesce restulu. — De trei ori Mr. Fogg mi-a daruitu viet'a, care se ată în mîinile s'ale. Nu voi ingadui aci-odată, că elu se suferu nevinovatu pentru mine.

Fix (deschide pung'a, în parte): Da, estea suntu scumpele mele bancnote! De altmîntrelea 'mi vino mai bine la socotela acest'a, că-ci nu va n cheltutu unu milionu din suma!

Fogg (câtra Archibald cu caldura): Archibald! — D-t'a?

Arch.: Me presintu însu-mi, — as'ta 'mi va usioră sentiuti'a.

Fogg (câtra Fix): Asi'dara eu potu plecă?

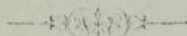
Fix (si îi peler'a din capu): Esci liberu!

Aonda (câtra Fogg): Oh, nu perde nici unu momentu!

Passép.: Birjarulu se mërğa în gôn'a caloru, inca poti ajunge la gara tocmai la tîmpu. Éu remănu aci pentru paz'a damelor.

Fogg: Hei bine, fia! La revedere, Aonda! (câtra Nema): La revedere! (câtra Archibald): Ori cătu de vinovatu si pote fi, domnulu meu, — te-ai prezentatu înse tribunalulu, că se me scapi pro mine! — Nici-odată nu-ti voiu uită acest'a! — La revedere veseli în Londr'a! (ese repede).

(Vă urmă).

Traiu vîntorescu.

Codrulu liniscitu tresare,
Echo s'a trezitu,
De strigari si de fanfare
Codrulu stă nimitu.

Vîntorii se aci'dia
În celu mai bunu locu,
Se atînu meru de paza,
Dău din pusca focu.

Si padurea elocotesce
Par' c'ar' fi unu iadu
Plumbulu sinera, loxese,
Corbi si iepuri cadu.

„Pucî'ca, pucî'ca se-mi traiéscu
Ah, de ca mi-e doru,
Codrulu, codrulu se 'nverdiéscu
În elu vrîn se moie'u!”

Canta toti cu voia buna,
Striga, ridu glumescu,
Ér' unu veselu glasu resuma:
Traiu vîntorescu!

Compt. Antinu Morariu.

DIVERSE

Cronica. — Reuniunea femeiloru romane din Sibiiu si-a tinutu adunarea generala in 11 I tr., — cu care ocaziune s'a constatata cu placere, ca acesta insoțire national-culturala, care susține una școala de fetițe din 4 clase, progresa mereu.

Actualmente numera: 6 membrii onorari, 2 fundatori, 26 pe viața, 29 ajutatori cu taxa de-odata platita, 97 ordinari si 72 ajutatori cu taxa anuala — cu totul dara 232 membrii. — Membrii fundatori de securu ar' fi mai multi — deca s'aru primi de atari si barbati.

Reuniunea cu finea anului trecut avea: in fondulu inalienabilu 3126 fl. 24 cr., er' in celu disponibilu 4901 fl. 39 cr. — cu totul dara 8027 fl. 63 cr. v. a.

Hymen. Collaboratoarele si amiculu nostru dlu *Georgiu Simu* teologu abs. si filos. s'a cununatu cu anabil'a domnișoara *Lucretia Orșanu* la 18 I. tr. in Sănjacobulu de Muresiu. — Cea mai fericița veta conjugata tinerei parechi!!!

Necrologu. *Michailu Sebastian* canonicu in capitulu de Gherla, compositoru musicalu si pictoru, a repausatu in 30 Martie n. la 4 ore p. m. — Fiă-i tierin'a iusiora și amențirea beneicventata!

Descoperiri archeologice la Ierusalimu Sapaturile, cari de unu tēmpu incōce se continuu mereu din partea societății archeologice din Palestin'a, au ajunsu acum forțe departe, asiă incāta s'a potutu descoperi murulu celu vechiu alu cetății Ierusalimu si chiar' pōrt'a de lānga Golgoth'a, pe care a esitu Christosu cu crucea pe umeru, cāndu 'lu ducea la locul de pierdiare. Se voru descoperi cu tēmpu multe reliquii si lucruri interesante, dar' de-ocamdata sapaturile s'au intreruptu din lips'a mijloceloru banesci. Fondulu societății e micu, — s'a compusu deci o societate in frunte cu principele *Sergiu* din Petersburg, care va face unu apelu cātra toti creștinii si va deschide lista de subscripțiuni pentru numitulu scopu.

Bibliografia. — Cuventari besericesci si funebrali. scrise de dlu *Josifu Joanu Ardeleanu*, preottu in Kétegyháza, voru aparō de su tipariu in lun'a curenta. Provocāndu-ne la celea notate cu privire la acestu nou

volumu de predice a dlui auctoriu — in urulu 1 alu diuariului nostru — recomandānu din nou clerulu românū abonarea acelei'a. Pretiulu unui esempl. cu porto-francatu e 1 fl., si e a se trimite la dlu auctoriu ori la redactiunea acestui diuariu.

Filotele tragedia in 5 acte, dupa Sofocle, tradusa in vierșuri de *S. P. Simonu* — Recomandānu acestu versiune bene succesa a classicului elinu tuturoru cetitoriloru nostri. Pretiulu e 50 cr. si se pōte procurā si dela tipografi'a „Aurora” din Gherla, unde a fostu imprimata.

Gazet'a Satēnului. Revista ilustrata pentru toti, publicatiune bimensuala artistica cu ilustrațiuni negre si colorate, apare de doue ori pe luna in Rîmniculu-Saratu. Atragemu atentiunea publiculu asupr'a imbunatatiriloru introduse in acestu revista. Intre altele ilustrațiunile negre suntu mai variate si mai bine executate cā in cealalti 4 ani. — Apoi „Gazet'a Satēnului” da, deca nu in fia-care numeru, celu pușinu odata pe luna, o mare icōna separata colorata de incuadratu, pentru a ornā si celu mai luxosu salonu. — Aceste mari tablouri suntu lucrate la Parisu in modulu celu mai artisticu. — Cu ast'feliu de imbunatatiri „Gazet'a Satēnului” ajunse in aceiasi nivelu artisticu cā alu celoru mai maretie publicatiuni din strainatate. — Pretiulu de prenumeratiune e numai 5 fl. pe anulu întregu; si se pōte procurā si prin mijlociura noastră.

Idealu si realu ori Poesia si prosa.

Cavalerulu. — Cere-mi ori-ce, poftescu se aducu stelele de pe firmamentu ori margaritariale din fundulu mării; si eu sun gat'a a le pune la petișorele d.-t'ale dreptu dovada a inenșei mele iubiri

Dam'a. — Oh! pentru lumea ast'a nu poftescu dela d.-t'a atāt'a jertfa . . . benevolescu inse a-mi dā cā 30 cruceri metrulu din cretonulu ce l'am alesu eri in bolt'a d.-t'ale.

Cavalerulu. — Regretu forțe multu, madama . . . ast'a nu se pōte nici decum — pretiulu din urma a acelu cretonu e 35 cr. de metru.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoriu: **NICOLAE FEKETE-NEGRUTIU.**

Gherla. Inprimari'a „Aurora” p. A. Todoranu 1888.